

svetu kar naravnost povedati, da klika ustavoverska nikakor nima pravice imenovati se zastopnica nemškega naroda v Avstriji, ker njeni cilji so vse drugačni od cilja velike večine Nemcev, ki nočejo drugim narodom gospodje biti, ampak ravnopravni z njimi in hočejo možé na čelu vladi imeti, ki ljudstvom ne segajo v žepe in ne sipljejo davkov na davke, ampak imajo srce za blagostanje tudi malega kmeta in obrtnika.

Zato željno pričakujemo v Lincu napovedano skupščino takih poštenih Nemcev 24. dne t. m.

Al uže pred to skupščino se je na Dunaji vpričo velike množice nemške oglasil nemšk mož, ki je tako strašansko grenke pa resnične solil ustavovercem na javnem odru in to s tako pohvalo svojih poslušalcev, da so kar osupnjeni omolknilo judovski liberalni časniki in se še upali niso razpravljati govor dr. Kronawettera, ki po pravici zasluži ime poštene nemške besede o pravem času.

Ne moremo si tedaj kaj, da bi tudi našim bralcem ne podali posnetka omenjenega govora, čeravno dr. Kronawetter ni mož naše stranke in se tudi prav o vsem ž njim ne skladamo.

Dr. Kronawetter, poslanec dveh dunajskih predmestij in tudi ustavovernik one vrste, ki se „napredna stranka“ zove, je sklical oni teden svoje volilce, katerih se je bilo zbralo okoli 600, in to pravih Dunajčanov čisto nemškega jedra, ter jim o delovanji svojem in o delovanji državnega zbora položil račun v obširnem govoru, iz katerega naj posnamemo le tiste stavke, kateri so „ustavoverce“ tako po glavi bili, da zdaj vsa drhal judovsko-liberalnih listov za njim kamenje meče.

Dr. Kronawetter je govoril najprej o tem, kako so se Herbstovci sukali o vojni postavi; najprvo so bili sklenili, državi ne nakladati viših bremen, slednjič pa so vendar zbali in podali se, ter tako edini zakrivali to novo breme.

O novih davkovskih postavah je rekel: Nekdanji finančni minister Brestel, čegar ime so ustavoverci v zvezde kovali, nam je največe davke naložil, razen tega pa še obresti od obligacij znižal, ker jih je z davki obložil, pa ne on ne njegova stranka nam za višje davke ni dala nikakih političnih pravic. To je storil še le grof Hohenwart; on je na Dunaji dal tistim obrtnikom nižje vrste in manjšega zaslužka, ki le po 10 gold. davka plačujejo, volilno pravico. To je sramota za „ustavoverce“, ki imajo usta zmerom polna svobode, a je nikdar ne dadó.

Dalje omeni Chertekovih neugodnih davkovskih predlogov, postave o posojilnicah in vrvanjanji zemljišnega davka, posebno pa še postave zoper govejo kugo, o kateri pravi, da so jej nemški Pemci pritrdili le zato, da bi „ustavoverni“ fabrikanti svojo živino, katero z ostanjki pivarnimi itd. pitajo, dražje prodajali.

Potem govori dr. Kronawetter o ministerstvu grofa Taaffeja in pravi: Veliko se govori o tem, da je nemško prebivalstvo cesarstva razburjeno zato, ker grof Taaffe preveč privoljuje Čehom in si naslombe išče pri konservativcih, ki med seboj imajo Slovane avstrijske, to pa grob koplje nemštvu v Avstriji. Vse to je prazna slama. Grof Taaffe hoče pravičen biti vsem narodom in jaz, trd Nemec, privoščim tudi vsem drugim narodom to, kar jim po pravici gré. Čehi so vljudni in pošteni ljudje, meni so desetkrat ljubši, ko gospodje „verwaltungs Rathlerji“. (Burni dobro-klici.) Ustavoverni kolovodje so protivniki ministra Taaffe-a najbolj zato, ker Plener in njegovi pajdaši niso še ministri. Sedanje ministerstvo je več vredno uže zato, ker gospodari poštenije od Auerspergovega; zdaj se ne silijo državni zbornici več predlogi o varovanji „za-

krahanih“ železnic, pa tudi se ne dajó dovoljenja za osnove sleparskih društev, kakoršnih načelniki bi zdaj zopet radi prišli na krmilo. Sedanje ministerstvo ne mara več sezati v žepe priprostih meščanov po novih davkih, in to je uže samo na sebi lepa zasluga.

Še večje zasluge pa ima sedanja vlada o ustanovi „deželne banke“, po kateri se bo otvezla Rotschildov in drugih zavodov, ki so do zdaj ministre delali, zato pa se ve da v dunajskih denarnih krogih ni priljubljena.

Posebno močno dr. Kronawetter povdarja to, da tu ne gre za pravo gospodstvo Nemcev, marveč le za gospodstvo nemških Pemcev; le ti se spenjajo po gospodstvu, pemska svojat in nemška kazina v Pragi naj bi vladala Avstrijo — tista svojat, ki je po glasovitem „Chabrusu“ tako slabo znana.

Velike važnosti je to, da se dr. Kronawetter poteza tudi za točno izpeljavo §. 19. državnih osnovnih postav. Če se po njem dá prav vsem slovanskim narodom pravica, zato še Nemci ne bodo prišli v nobeno nevarnost; bilo bi pa to tudi sramotno spričevalo tako razviti kulturi, kakor je nemška, če bi se morala kaj tacega bati. Sramovati se mora človek, ki bere knjigo: „Ministerium Lasser, genannt Auersperg“, da so kaj tacega mogli storiti Nemci! „Chabrus“ je in bo sramotna pika v zgodovini našega ustavoverstva. Ali je kaj tacega o Taaffe-u slišati? Nič! Če bi pa prišel na krmilo Plener, bi bilo kmalu drugače. Zdaj se vsaj davkovski dohodki nečimurno ne zapravljajo.

To so glavni stavki iz Kronawetterjevega žurnega govora, katerim so njegovi volilci, trdi Dunajčani, burno ploskali. Tudi nas veseli taka možka beseda, še bolj pa to, da se po burni pohvali volivcev vidi, da Dunaj po jedru svojem — in to so vendar v prvi vrsti meščani — ni tako spriden, kakor bi človek po dunajskih časnikih sklepal. S takimi poštenimi Nemci bi pač sporazumljenje ne bilo težko.

Naši dopisi.

Iz Mandrešta v Besarabiji 25. okt. — Navadno na žitu bogata Rusija imela je letos v obče slabo žetev. V mnogih krajih velikanske države žita vsake baže za kruh in za seme primanjkuje. Tù ali tam uže celó pomanjkanje trka na dveri. Vzrok temu je prošla huda zima, velika suša v tekočem letu, v mnogih krajih tudi žitni žužek (*anisoplia austriaca*). — Najslabšo žetev v celi Rusiji imeli so okraji Volge, pri Saratovem in Samari, pri Simbirskem in na Astrahanskem. Tam lakota in pomanjkanje ljudem in živini grozi, ker ni sena, ni žita. Kako da tam tudi krme primanjkuje, vidno je iz tega, ker nima živina prav nobene cene. Nedavno bral sem v dopisu iz Samare: „Pomanjkanje, katero našim kmetom grozi, bode od dne do dne huje. Selski prebivalci so popolnem ob ves up, in sami ne znajo, kaj bi začeli. Kmet nima okroglega, tudi nič, kar bi prodati mogel. Kupca ni, da bi kupil ostalo živino. Leto stara žrebeta ponujajo se za 20 do 60 kopek (1 kopeka je 1 krajc.), a zastonj, kajti radi pičle krme nobeden živine kupovati noče. Obiskal sem nekoliko vasi blizu Buzuluka in zvedel, da od grozeče lakote oplašeni kmetje se v Tobal, Orsk in Novo-Nikolajevsk preseliti namerjajo. Veliko jih je uže odšlo, še več se jih pa pripravlja na pot. Skoro polovica ljudstva odpotuje s solzami v očéh.“ — V vladimirski guberniji prikazujejo se enake znamenja, in vse v tem in bližnjih krajih ležeče fabrike cele druhal obstopajo ter za delo prosijo. V kakošnih zadregah da so tamošnji ljudje, vidno je iz izneskov, katera država dotičnim mestom radi nakupljenja žita podeljuje. Saratovu in Samari 500.000, Simbirsku 300.000

n Astrahanu 40.000 rubljev (1 rubel je 1 gld. 15 kr.). Lakote v Rusiji vendar-le nobeden umrl ne bode, kajti ako je bila v enih krajih slaba žetev, bila je zopet v drugih dobra. Dokaz temu, ker se vseravno dovolj žita izvozuje. Petrogradski „Pravitelstvennij Vestnik“ je 2. (14.) oktobra 1880. blizo tako-le pisal: Zadnji čas razglasilo se je med kupčijskim svetom, da misli vlada za eksport namenjenemu žitu davek nalagati, da celó žitni izvoz popolnoma prepovedati. Vzrok tacega govorjenja zna biti, žitne cene na ruskih sejmih zmanjšati, da bi se cenejše žito za eksport kupovalo, ali pa spekulacijo žitne cene na tujezemskih sejmih, kateri iz Rusije žito prijemljejo, zvišati. Da bi to trgovini ne škodovalo, dá se do znanja, da je novost o žitnem davku in o prepovedi žitnega eksporta čisto bôsa. — Besarabija o slabi letini tožiti ne more. Tù dobilo se je sena od 1 desetine po 3–4 vozov, pšenice po 4–6 četvrt ali 2–4 kil. Grajščinjaki in véliki posestniki tù pšenice po 200, 250, 300 in tudi več desetín posejejo. Letos dobili so v Besarabiji po 1000, 1500 in več četvrt. Mlatijo z mlatežnimi mašinami, tukajšnji posestnik moj prijatelj gosp. Klenk je od 250 desetínj 1500 četvrt pšenice v 16 dneh namlatil. Kdor svoje mašine nima, plača po 40 rubljev za mašino na dan. 1 četvrt pšenice stojí 15 rubljev. Ker v Besarabiji rumunski narod živi, jasno je samo po sebi, da tukajšnji kmetje razun kukuruze družega žita kaj malo sejejo. Rumun ne pozna druge jedi kot mamaligo (laško polento). Najé se je v jutru, opoldne in na večer, clajšuje si jo navadno z brenzo (ovčjim sirom), v postu pa s suhimi ribami. Tudi kukuruza je dobro obrodila. Sadja, češenj, sliv, hrušek in jabolk je bilo malo, ker je večidel cvetje pozeblo. Vina se je tudi v primeri z dobrimi leti le po 20 do 30 odstotkov dobilo.

Na Dunaji 30. okt. — H. *) — (*Dijaške razmere.*) Dopisnik „Slov. Nar.“ je v št. 249. povdarjal potrebo, da stopijo slovenski vseučiliščniki v dijaško društvo „akademický spolek vè Vidni“. Prišel je res čas, da slovanski vseučiliščniki solidarno postopajo ter ostanejo zvesti sinovi matere Slave. Prejšnja leta bili so slovenski dijakí večinoma vpisani v akad. „Lesehalle“, ki hoče biti internacijonalno društvo, a v odboru ima skoraj same žide. Kako pa židje tolmačijo internacijonalnost, pokazali so preteklo poletje, ko so ob času demonstracij na praški univerzi poslali v imenu dunajskih vseučilišnikov telegram rektoru dr. Machu velikonemcu, v katerem so mu razodeli svoje obžalovanje nad opravičenim obnašanjem praških vseučilišnikov. Slovanska dijaška društva so se ve da protestirala zoper to, da bi jih zastopala klika akademičnih judov. Tudi „Slovenija“ protestirala je zoper to židovsko oholost. A kako daleč sega nesramnost židovska, pokazali so s tem, da so predsednika in tajnika „Slovenije“, ki sta ob enem bila tudi uda akad. „Lesehalle“, pozvali pred sodišče te „Lesehalle“. Kakó sta tù omenjena gospoda ali, da govorimo v ednini, kako je gospod predsednik zagovarjal po vse korektno postopanje „Slovenije“, nečem tu nadalje razpravljati, kajti težko bi bilo „satyram non scribere.“ Da to društvo nima srca za slovanske interese, kaže med drugim tudi to, da se v letnem poročilu zahvaljuje odbor liberalnim dunajskim listom, da so jih varovali slovanskega navala! In mi Slovenci, ki smo po lastnih besedah odborovih nevarni židovskim naklepom, mi naj še nadalje materijalno podpiramo tako društvo? Tem bolj čudno je tedaj to, da nekateri naši vendar podpirajo to društvo, kar se nikakor ne strinja sè slovenskim domoljubjem. „Svoji k svojim“, to naj bo zmerom naše

geslo. Vstopimo zato v „akademický spolek“, kjer imamo liste in knjige v vseh slovanskih jezikih na razpolaganje. Tam bomo pospoševali svoje interese; Slovan ne potrebuje židovskega jerobstva. Gotovo bodo uredništva slovenskih listov, ki so doslej „Lesehalli“ brezplačno pošiljala slovenske časnike, tudi „akad. spolku“ liste zastonj pošiljala. — 8. dne u. m. umrl je tù medicinae doktorand g. Janez Jarc nagloma. Gredoč domov, zalila ga je kri. Ranjci bil je zvest sin domovini in je predsedoval tukajšnemu literarnemu društvu; pod njegovim predsedstvom je društvo vrlo napredovalo. Pisal je mnogo v slovenskem jeziku. Ob priložnosti poročamo še kaj več o delovanji nepozabljivega rodoljuba. Naj mu je zemljica lahka!

Z Dunaja 1. nov. — Slovensko literarno društvo ima svoj redni občni zbor *) v četrtek 4. dan novembra — začensí ob 7. uri na večer v „Kaisers Restauration zur heil. Dreifaltigkeit“ (III. Ungargasse 21) po sledečem dnevnem redu. 1. Prebere se zapisnik o zadnjem zborovanji. 2. Glas gosp. podpredsednika. 3. O lit. društva življenji in odborovem delovanju poluletno poročilo: a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) knjižničarjevo. — Absolutorij. — 4. Volitve: a) prvorednika, b) odbornikov, c) revizorjev. 5. Eventualia. — K temu zborovanju vabi gg. ude in druge prijatelje lit. društvu prijazno odbor.

Iz Istre 30. oktobra. — Tržaški dopis v zadnjih „Novicah“ o rogoviljenji irredentov in o glasoviti novi brošuri Attilio Bruniatti-a, ki poziva Slovence, da so pozorni in rogovilstvo irredentov enkrat saj zajezijo, me napelje, da tudi jaz v tem oziru nekaj spregovorim. Oni dopis je namenjen v prvi vrsti Slovencem na Kranjskem. Gotovo je, da Kranjci pod novim gospodom deželnim predsednikom proti imenovanemu rogovilstvu lahko kaj osnujejo, o Slovencih na Primorskem dvomim, da bi jim bilo kaj tacega dopuščeno, o Slovanih v Istri sem pa prepričan, da bi oni sedaj ne smeli proti irredenstvu nobene protidemostracije učiniti. Da je moja trditev istinita, naj osvedoči sledeči faktum. V mesticu P. v srednji Istri je bilo pod prejšnjim namestnikom neko društvo, katero se ni nikdar posebno v Avstrijskem patriotizmu odlikovalo. V to društvo bili so prisiljeni tudi uradniki vstopiti, ker tačas družega društva ni bilo. Toda prejšnjemu glavarju V. pod ces. namestnikom Pino m ni ono društvo bilo všeč in osnoval je novo društvo, v katero so večinoma le uradniki vstopili, katerih ni duh irredentovstva še pokvaril. Ko pa namestnik Pino in tudi koj potem glavar V. odideta, prvi v Linz, drugi na Goriško, presukale so se ondašnje društvene razmere hipoma, — društvo, ki je imelo ime „Austria“, razpadla je in njegov družbenike videli smo zopet v staro gnjezdo vpisane. Ne mislite pa, da je „Austria“ društvo slovansko, katero bi po mislih nekaterih pod nedolžno firmo za panslavizem propagando delalo, o ne, v tem društvu bilo je največ laških in nemških časopisov in edino le dva slovanska; pravila „Austrie“ pa bila so v treh jezikih sestavljena. Je li treba tù komentara? Kdo bode v takem položaji na proti-irredentovske demonstracije mislil, ako obstanek strogo avstrijskih društev ni visokim gospodom povšečen? Kaj tedaj bi pomagalo ljudstvo v avstrijskem smislu podučevati, ako se vidi, da bi tak poduk na višjem mestu se smatral za panslavistično propagando. Drugič kaj družega. **)

Iz Vipave 28. okt. †. — Včeraj je bila preskušnja v vino- in sadjerejski šoli na Slapu, katero so sè svojo pričujočnostjo počastili gospod okrajni glavar Globočnik, grof Lanthieri, lastnik grajščine Slapske,

*) Prosimo!

Vred.

*) Poročilo o zboru bilo nam bi jako drago.

Vred.

**) Dobro došlo!

gosp. kanonik Grabrijan, deželni poslanec gosp. Lavrenčič in več družih gospodov. Neljubo pa se je letos pogrešal zastopnik sl. deželnega odbora iz Ljubljane, ki je poprejšnja leta o tej priliki vselej navzoč bil. Da se tudi naše kmečko ljudstvo za šolo vedno bolj zanima, kazalo je lepo število kmečkih poslušalcev iz domače in iz bližnjih sosesk, nekaj celo iz Primorskega. Učencev je bilo v dveh tečajih 13, in sicer: 4 Notranjci, 7 Dolenjcev in 2 Primorci; izpraševani so bili iz raznih predmetov, ki v kmetijstvo segajo, in so po večem prav dobro odgovarjali. Kmečke poslušalce so zanimale posebno tiste reči, katere zadevajo njih gospodarska opravila, na priliko: zasajanje in obdelovanje vinogradov po šolskem načinu, ravnanje z grozdom, moštom, vinom itd. Jako zanimiva je bila razprava o filokseri, kateri so poslušalci z veliko pazljivostjo sledili. Prečastiti gosp. kanonik Grabrijan je sklenil preskušnjo s primernim ogovorom, v katerem je šolo, katero je po pravici imenoval „šola za vsakdanji kruh“, zbranimu občinstvu gorko priporočal, ter opominjal, naj bi jo podpirali, kolikor le mogoče. Potem, ko so si gospodje gostje še ogledali učne pomočke in druge priprave, so se razšli s polnim prepričanjem, da zavod vidno napreduje po skrbni in neutrudljivi delavnosti gosp. vodje Dolenca in vrlega pomočnika njegovega gosp. pristava Pirca.

Iz Ljubljane. — Dr. Kronawetterjev govor na Dunaji 25. dne u. m., v katerem je neusmiljeno šibal ustavoverske pregreške, je tudi pri nas dober vtis naredil, koterijo ranjcega „Tagblatt“ pa zelo poparil. Oni govor, ki je tisočinam dunajskih prebivalcev oči odprl, da vidijo, kamo ustavoverci tirajo Avstrijo, je pa tem večje važnosti zato, ker je prišel iz ust Nemca in moža liberalnega tabora, ki odkritosrečno priznava, da je laž, da Slovani avstrijski hočejo zatreti Nemce, in jim kratiti njihove pravice, — ne, ne — je rekel — Slovani so vljudni in pošteni in ne zahtevajo nič več, kot to, kar jim po ustavi gré, pa jim ne privošči ona klika, ki se „ustavoverska“ imenuje! Gledé na to izjavo liberalnega Nemca in na izjavo, ki bo v široci svet šla 24. dne t. m. iz skupščine konservativnih Nemcev v Lincu, smemo reči: „daní se v Avstriji!“ — Mi Slovenci se nikoli nismo dotaknili pravic Nemcev in v naših načrtih šolskih postav smo zmerom Nemcem Kočevarjem in Weissenfelserjem pustili njihove pravice. „Vsacemu svoje“ je zmerom naše gêslo bilo in tudi bode. Isto tako je pri Čehih in družih Slovanih avstrijskih. S poštenimi Nemci se bomo tedaj zmerom porazumeli, z brutalnostjo „Tagblattovcev“ pa nikoli. — Še nekaj družega se nam zdi potrebno povzeti iz dr. Kronawetterjevega govora, in to je, da je ministerstvo Hohenwartovo s pohvalo omenil zato, da je volilno pravico razširilo in tako nižjim stanovom priliko dalo, v zборе voliti može svojega zaupanja. Uže davno čutimo krivico Schmerlingovega volilnega reda, zato je treba, da gredó naši časniki na prevdarek vprašanja: kako znižati volilni cenzus in predružačiti volilni red, da bode pravičen na vse strani in nobenemu stanu na škodo. Začnimo tedaj to razpravo, da pripravimo potrebno gradivo za pravični volilni red. In v to ime prosimo domoljube naše njihovih nasvetov.

— (Iz seje družbe kmetijske 31. dne oktobra) se poroča „Novicam“ sledeče: Sklenilo se je, da bode občni zbor družbe kmetijske 24. dne tega meseca s programom, ki je bil v tej seji določen; povdarjala se je tudi ta želja, naj bi se v zboru na ogled dala tudi semena posebno hvaljenih žit ali kaki drugi hvale vredni pridelki, koristno kmetijsko orodje itd. in da se za tako pošiljatev naprosijo kmetijske podružnice in posamezni društveniki. Z zborom združena taka razstava po-

vzdigne važnost zborovo; centralni odbor bo tudi nekatere pridelke družbinega vrta na ogled postavil. — Na poziv c. kr. deželne vlade, naj odbor svoje mnenje izreče o podelitvi državne podpore nekaterim občinam za napravo vodnjakov in pa dovoljenje 3 novih sejmov, je odbor sl. vladi izročil svoje nasvete. — Naznanilo sl. dež. vlade, da po poročilu c. k. okrajnega glavarstva novomeškega zadnjih 5 let ni prav nič trt prišlo iz Klosterneuburga, Ogerskega, Hrvaškega in Istre v vinograde novomeškega okraja, je odbor radosten na znanje vzel, ker po takem se v teh krajih ni nevarnosti bati, s katero preti trtna uš vinogradom. Tudi dopis sl. ministerstva kmetijstva, da je zadovoljno naznanje vzelo izid razstave goveje živine v Postojni, je bil z veseljem sprejet.

— (Iz zadnjega mestnega odbora) naj omenimo samo to, da so „nemški“ gospodje odborniki v popadku neke posebne „jovialnosti“ sklenili, gosp. L. Svetcu vzeti leta 1869. mu dano penzijo, če se ne povrne v magistratno službo iz Litije nazaj. Odbornika dr. Zarnik in Jurčič sta temeljito ilustrirala duh, ki zdaj kraljuje „na rotovžu“ — se ve da sta govorila brez vspeha. Vsa komedija o gosp. Svetcu je gol humbug, kakor je g. dr. Zarnik dobro rekel. Odstranjati domačine, to je glavno vodilo bilo in je še dandanes nemčurske stranke; po tem vodilu je tujec dobil službo mestnega živinozdravnika, in poistem vodilu tudi tujec službo deželnega inženirassistentanta.

— Nedavno je tudi tukajšnjemu konstitucionalnemu društvu „v glavo padlo“, sklicati zbor, da sekundira nemškemu „parteitagu“. Zvonec je nosil dr. Schaffer, ki nima družih opravil kot čenčati po svetu, pritrkoval mu je posebno ces. kralj. profesor Linhart kočevski. „Slov. Nar.“ in „Slovenec“ sta kazinotom pač preveliko čast skazala, da sta o ljubljanskih ustavaških muhah cele uvodne članke pisala!

— Vérnih duš dan in poprejšnji dan sta bila posvečena milemu spominu umrlih naših. Celo pokopališče podobno je bilo krasnemu vrtu. Tudi dijaki gimnazije niso pozabili spominjati se za narod zaslužnih mož ter so položili prelepe vence na njihove grobe, tako osmošolci Vodniku, sedmošolci Čopu in šestošolci Tušku. Pevci čitalnični pa so ponedeljek popoldne po lepi navadi pred piramido „Sokolovo“, na kateri so imena ranjcih društvnikov zapisana, peli tri žalostinke, po tem pa se podali tudi na grob iskrene domorodkinje gospé Krečeve ter zapeli tam krasno pesem „Nad zvezdami!“

— V nedeljo popoldne smo na pokopališče spremili truplo gospoda kanonika Jožefa viteza Hillmayerja, ki je po kratki bolezni umrl 30. okt. v 81. letu. Kako priljubljen je zmerom veseli starček bil meščanom, kazal je veliki sprevod.

— Iz Trsta nam je došlo žalostno naznanilo, da je ondi trgovec gospod Franjo Andrej Pleše, 1. dne t. m. umrl. Bodi zemljica lahka vrlimu rodoljubu.

— (Rudarsko vodstvo v Idriji) potrebuje za prihodnje leto 24 000 ovčjih beloostrojenih kož. Kdor jih misli ponuditi, naj se obrne na tržaški puncevni ured, kjer se mu natančni pogoji naznanijo.

— (Slovenske pobotnice), katerih niso hotele jemati davkarije, morajo se, kakor je naznanila „Laib. Zeitg.“, vsled ukaza finančnega ministerstva od 15. avgusta t. l. brez ugovora jemati. — Še tacega ukaza je treba uradom, potem pa naj človek govori o enakopravnosti!

— Gosp. A. Trepal, župnik na Kopanji, je pritožil se zoper nemško mu dopisovanje okrajnega glavarstva litijskega, a dobil od Vestenecka jako osoren odlok, češ, da je pri vseh c. kr. uradih uradni jezik le

nemški. Iz več pisem zvemo, kako hvalijo ljudje postavno in moško vedenje gospoda župnika, kako pa je nasprotno Vesteneckov odgovor vzbudil skoro splošno nevoljo zdaj pod ministerstvom Taaffeovim.

— (*Vabilo k XLIX. odborovi skupščini Matice slovenske*) v sredo 10. novembra t. l. ob 5. uri popoldne v Matičini hiši na Bregu.) Dnevni red: 1. Bere se zapisnik 48. odboroze seje. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo odseka za izterjanje zaostankov. 4. Poročilo književnega in gospodarskega odseka. 5. Posamesni nasveti.

— Tržaški časnik „Edinost“ piše o kolizeji tako-le: Ljubljanski kolizej nas spominja na Herostrata. Herostrat, ki si ni mogel pridobiti slavnega imena, zažgal je efezejsko svetišče boginje Diane in tako ostal svetu v neblagem spominu. Ljubljanski kolizej, o katerem je slavni Prešerin rekel, da bo trl devištvo kršencam s kolesom, pridobil je tudi večini ljubljanskega mestnega zbora neslavno ime, ker se je ona v to staro deviško, v neki jami proti Šiški stoječo podrtijo tako zaljubila, da je 60.000 gold. na-nj posodila in ga s tem tako rekoč kupila. Boljše bi bilo, da se je ta denar v Ljubljano vrgel, ker popravljanje te počene in raztrgane kolibe bo polnilo sod brez dna. Ljubljanski nemčurji hočejo to razdrapano poslopje ponuditi ministerstvu za vojašnico, če tudi je zdravstvena komisija izrekla, da je nezdavno. Da take ponudbe ministerstvo ne sprejme, to je gotovo; potem pa naj sedejo ljubljanski nemčurski svetniki na razvaline kolizeja ter naj zakrožijo jeremijado, da bodo na veke sloveli.

— „*Maria Theresia und das Land Krain 1740 bis 1780*. Dem Volke erzählt von P. v. Radics. Verlag und Druck von J. Krajec in Rudolfswerth.“ — Tako je naslov zanimivi nemški knjigi, ki opisuje cesarico Marijo Terezijo slavnega spomina in kaj je storila za deželo kranjsko v letih 1740. do 1780. svojega vladarstva za materijelno blagostanje, za cerkev in šolo, za povzdigo umetnosti, za razvoj slovenskega jezika, za napredek mnogoterih razdelkov kmetijstva itd. Povod tej knjigi, posvečeni preblagorodni gospej pl. Ani Kalini, je to, da 29. dne novembra bode 100 let, kar je cesarica Marija Terezija umrla (29. novembra 1780.), ki je vladarstvo nastopila leta 1740. Spomenica je tedaj na stoletnico preblage cesarice. V narodnem oziru je posebno mikaven spis pod nadpisom „Das Slovenische“ (slovenščina), kjer častiti naš pisatelj pravi, da „cesarica Marija Terezija bila je prva, ki je s prestola vladarskega oklicala, da podlaga vsi dalji omiki in razvoju narodov je gojitev matere jezika.“ Pridrži si celi ta razdelek priobčiti v prihodnjem listu, povemo danes le še to, da je knjiga velike vrednosti sama po sebi, v kateri gosp. Radics zopet kaže, kako vsestransko je izveden v zgodovini naše domovine, — da pa je tudi tiskar gosp. Krajec pokazal, kako lično in prav po modèrnem okusu zna tiskati knjige.

— Iz Amerike pišejo tisti naši rojaki, ki so šli v družbi gosp. Starihe tje dela in zaslužka iskat, da jim prve dni ni šlo nič kaj po volji, zdaj so pa že dobili primeroma dobrega dela. Nekateri so šli celó do Wabashe ob reki Mississippi, kjer je uže več Kranjcev in imajo katoličani jako lepo cerkev; dekan je gospod J. Trobec, kaplan pa gosp. Jeram; drugi pa so ostali po drugih mestih. Sploh Kranjce in tudi druge Slovence tam radi imajo, ker so pošteni, pridni in pri delu bolj vztrajni, kakor narodi drugih jezikov. Ker je v Wabashi zdaj tudi slovenski mladeneč iz Ljubljane, ki je obljubil pošiljati raznih poročil o obrtniji, kmetijstvu itd.,

bodo „Novice“ večkrat lahko kaj mikavnega povedale iz tistih krajev severne Amerike, kjer si tudi Slovenci milejše domovine in boljšega stanja iščejo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. Rekli smo zadnjič, da potovanje cesarjevo po Šlezkem se sme smatrati za danico boljše prihodnosti ondašnjim Čehom in Poljakom. En dokaz med drugimi je ta-le dogodba: Ko je cesar željo izrekel, da hoče iti poslušat, kako se na Tešenskem učiteljišči uči, stopil je deželni načelnik k njemu ter rekel: „Ali, veličanstvo, tega ni v programu“, odgovoril mu je ostro cesar: „Mene ne briga program, jaz to želim“, in kar naglo je šel v učiteljišče ter ukazal, naj se izprašujejo učenci iz veronauka v nemškem in českem jeziku, potem iz českega in poljskega jezika. Povsod se je za česko in poljsko narodnost jako zanimal in razodeval, kako veljavo daje deželnim jezikom. Iz tega se vidi, da cesar hoče, da postane meso in kri njegova v prestolnem govoru izrečena beseda, da se mora vsem narodnostim pravica goditi.

— O delegacijah ni dosihmal nič posebnega omeniti. Iz izjav ministra vnanjih zadev barona Haymerle-a nismo zvedeli nič gotovega o turških zadevah; veliko je govoril, a nič povedal; se ve pa, da vnanje zadeve se ne dadó na veliki zvonec obesiti. — Skupne (avstrijsko-ogerske) državne potrebščine za leto 1881 so preračunane na 116 milijonov 814 985 gld., tedaj za 8 milijonov 739.402 gld. več ko lani. Od celega zneska pride na Avstrijo 75 milijonov 259.567 gld., na Ogersko pa 32 milijonov 254.100 gld. plačila.

— Vse kaže, da bode skupščina poštenih, to je, konservativnih Nemcev, ki bode ta mesec v Lincu, mnogobrojna. Iz vseh nemških dežel se oglašajo možaki, katerim uže presedajo laži nemčurskih ustavovercev, ki Slovanom ne privoščijo njihovih pravic. „Tiroler Stimmen“ pišejo o nemško-konservativnem „parteitagu“ med drugim to-le: „Zdaj se ima odkriti velika laž, da liberalci in judje zastopajo nemško ljudstvo, da bo to slepec lahko videl. To je namen „parteitaga“ konservativnih, to je, poštenih Nemcev. Konservativcu ni za prazno demonstracijo, on ne bo igral burk, kakor jih igrajo liberalci, on ne postavi na dnevni red samo le narodno vprašanje, izmišljene narodne nevarnosti, on se bo pečal tudi s političnimi in gospodarskimi prašanji, katerih se liberalci tako ogibljejo. In prav tega se liberalci strašno bojé, ker čutijo, da celó preprosti kmet lahko spozná, na katero stran mu je stopiti.“

Iz Turčije. — Ulčinja še nimajo Črnogorci, kajti zopet je le laž, da ga jim Turčija izroči 28. dne oktobra; menda bode sodni dan poprej, ko Črnogorci dobijo svojo zemljo nazaj.

Žitna cena

v Ljubljani 30. oktobra 1880.

Hektoliter: pšenice domače 9 gold. 26 kr. — banaška 10 gold. 57 kr. — turšice 6 gold. 34 kr. — soršice 8 gold. 50 kr. — rži 6 gold. 66 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 87 kr. — ajde 5 gold. 36 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 2 gold. 32 kr. 100 kilogramov.